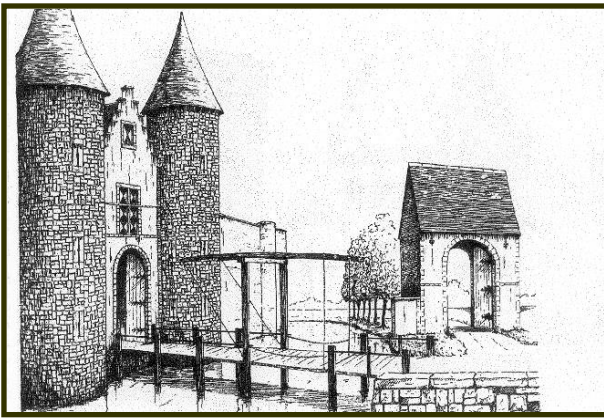

• AALST, OOST-VLAANDEREN

Onze tak van de familie Bombeeck is vanaf het begin der 18de eeuw afkomstig uit **AALST** (Alost, zoals de Franse benaming luidt), stadje in Oost-Vlaanderen, gelegen aan de rivier **de Dender**. In 1750 woonden er 7.000 mensen, in 1850 waren dat er al 17.000, waaronder meer dan 100 familieleden.

Het stadje Aalst ligt in het noorden van zandlemig Vlaanderen, is er hoofdplaats van het gelijknamig arrondissement en heeft een oppervlakte van 1896 hectare. Eertijds was Aalst dé bestuurszetel van het **Land van Aelst**, het voormalig **Rijks-Vlaanderen**. Naast de vele textielindustrie, was er nog enige landbouw op zandleem en leembodems. De oude nederzetting “Aalst aan de Dender” met haventje aan de Werf, werd in haar ontwikkeling gestimuleerd door de middeleeuwse handelsweg Brugge-Keulen. Vanaf de 12de eeuw kwam er een “handeldrijvend centrum” tot stand rond de *Groote Merckt*, tevens het vertrekpunt voor de aloude uitvalswegen naar Dendermonde (Molenstraat), Gent (Nieuwstraat), Geraardsbergen (Zoutstraat met Zoutstraatpoort) en Brussel (Kerkstraat en Pontstraatpoort). Langs de hieronder afgebeelde Pontstraatpoort vielen op 23 april 1582 de Geuzen de stad binnen en plunderden er zeven dagen lang..!

Stad Aalst: de vroegere Brusselsche- of Pontstraatpoort.

In het begin der 14de eeuw was de stad Aalst nog geheel omweld en bezat het zes stadspoorten, die allemaal van houten valbruggen waren voorzien: de Kattestraatpoort, de Molenstraatpoort, de Kapellestraatpoort, de Nieuwstraatpoort, de Pontstraatpoort en de Zoutstraatpoort (aan deze laatste twee stadspoorten woonden in de 18de t/m de 20ste eeuw nog meerdere met ons verwante families). Het stratenpatroon breidde zich verder uit in de 14de en de 15de eeuw.

Intmiddels waren er binnen de stadsmuren ofwel de stadsvesten enkele belangrijke gebouwen opgericht: 't

Schepenhuis (1225), het Onze-Lieve-Vrouw-Hospitaal (later het Oud-Hospitaal genoemd) (1242), het Begijnhof (1265) en de nog altijd niet voltooide hoofdkerk, de Sint-Martinuskerk of Sint-Maartenskerk (1480), gebouwd in flamboyante gotiek. Verder bezit de stad Aalst nog een fraai Belfort (1420) met bovenaan een opengewerkte borstwering en een achtkantige, lantaarnvormige, bovenbouw. Daarin hangt of hing (?) de oudste mechanische beiaard (= klokkenspel) der “Oude Nederlanden”.

De eerste kloosterordes vestigden er zich vanaf het begin der 15de eeuw: de Wilhelmiëten of Sterheren (1428), de Carmelieten of Lieve-Vrouwe-Broeders (1497), de Capucijnen (1614), de Jezuïeten (1620) en de Theresianen of Annunciaden (1623). Buiten de stadsmuren lag al vanaf het jaar 1228 de Abdij Ten Roozen oftewel de Cisterciënzerinnenabdij. De kloosterkerkhoven lagen aan de Achterstraat (Oud-Hospitaal), aan de Hopmarkt en/of Botermarkt (Carmelieten), aan de Graanmarkt (Capucijnen), aan de Houtmarkt (Wilhelmiëten) en aan of liever achter de Pontstraat (Theresianen). Op 26 juni 1784 werden deze oorspronkelijke begraafplaatsen door de bezettingsautoriteiten van de Franse Republiek afgeschaft.

Op 21 april 1724 vond de inkleding bij de Capucijnen plaats van Martinus Franciscus D'haens, die te Aalst was gedoopt op 8 juni 1702 als zoon van de winkeliers uit de Lange Zoutstraat Joannes Dhaene en Antonia Verstelt. Hij was een jonger broer van onze Aalsterse stammoeder **Maria Aldegonde Bombeeck-Dhaen**.

Het aloude stadje ‘*Aelst*’, aan de rivier de Dender, ontsnapte niet aan brandrampen, overstromingen, besmettelijke ziekten († • in 1849 overleden liefst 17 familieleden) en oorlogsgeweld. Het stadje werd in de loop der eeuwen meermaals bezet door Geuzen en gedeeltelijk uitgemoord en gesloopt door de Gentenaars, de Spanjaarden, de Oostenrijkers, de Fransen en laatstelijk de Duitsers tijdens de Eerste Wereldoorlog. Meer dan eens brak er oudtijds pest, pokziekte en cholera uit. In het stadje ontfermden vooral de Zwarte Zusters van Aalst zich, samen met de paters Capucijnen en paters Carmelieten, over de arme pestlijders, dit tijdens de twee grote pestepidemieën van de jaren 1647-1649 en 1668-1670 (zie verder de familiechroniek).

[22 - Stadspoorten blz. 94]

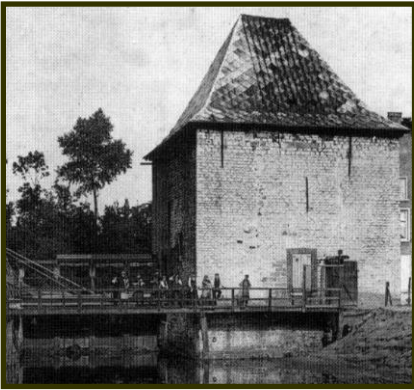
[15 - Grafzerken blz. 121-122]

[08 - Ziekenverzorging en pestverpleging blz. 15]

[08 - Lijst Aalsterse capucijnen blz. 82]

Vanaf 1664 t/m 1667 was ‘onze’ watermolenaar **Carolus (Charles) Bombeeck** molenpachter van de Gravenmolen, één van de drie of vier (?) grafelijke watermolens aan de Dender op de Werf. In 1673, één jaar voor zijn dood, beheerde hij de in het noorden van Aalst bij de Molenstraat gelegen tweede of middelste grafelijke watermoutmolen van de stad (zie verder de familiechroniek).

De Mout- of Smouttoren.

Tussen 1684 en 1694 was watermolenpachter **August Bombeeck** verscheidene jaren *maelder* op de stedelijke mout- en schorswatermolen aan het Moutmolengat nabij de Dendermondsepoort of Molenstraatpoort. De stenen Mouttoren, die tevens vestingstoren was, dateerde van 1321. Hij stond aan de noordelijkste arm van de rivier de Dender en er was jarenlang de mout- en schorsmolen in ondergebracht. Ook deed de molen soms dienst als kruitmagazijn. In 1690 lagen er dragonders op de molenzolder ingekwartierd *..op het bollewerck buyten de meulestraetpoorte...* De moutmolen diende om gekiemd gerst en mout (mout is een brouwerijafval-product) tot moutmeel te malen voor veevoeder. De schorsmolen maalde eikenschors fijn, dat gebruikt werd in de leerlooierij. Het straatje naar de Mouttoren toe, werd de Korte

Moutstraat genoemd. In 1914 werd de Oude Dender met het Moutmolengat overwelfd en takelde de oude vestingstoren, annex watermolen, steeds verder af. Hier afgebeeld zien we de oude watermoutmolen rond 1900. In 1947 werden de laatste overblijfselen afgebroken en zo verdween al het moois van vroeger na meer dan zeshonderd jaar in nieuwe stedelijke bebouwingen...

Pas laat in de 18de eeuw werd de steenweg vanaf Brussel, via Aalst, naar Gent aangelegd, de rivier de Dender gekanaliseerd en de vestgracht afgeleid, zodat Aalst een “open stad” werd. De eerste van betekenis zijnde stadsuitbreiding vond plaats tussen 1830 en 1841 met de aanleg van het Keizerlijk Plein en Hoge Vesten, de Vrijheidstraat, Vaartstraat, Esplanadestraat en de ... **Zonnestraat**. In deze laatstgenoemde straat zijn tijdens de cholera-epidemie, in maart 1849, onze voorouders katoenverver **Joannes Baptista Bombeeck** en kantwerkster en kleermaakster **Maria Joanna Jacob**, gestorven...

16

In april 1848 woonden onze voorouders nog samen met hun 13-jarig dochtertje, kantwerkster **Judoca (Josina) Bombeeck**, in het stokoude achterliggende Windmolenstraatje. Judoca overleed in de nabijgelegen Korte Zoutstraat op maandag 28 november 1898, 63 jaar oud...

Het was mij onmogelijk niet na te gaan of deze oude Zonnestraat nog bestond, en zo ja, wat voor een soort straat dat dan was. We vonden de straat dichtbij het oud stadscentrum van Aalst, parallel gelegen aan de **Hoogstraat** en uitlopend op de **Houtmarkt**. Een lange (circa 360 meter) maar nogal smalle woonstraat, waarin zich geen arbeidershuisjes meer bevonden uit de

19de eeuw. Bij navraag bleek, dat de meeste woonhuizen dateren van na de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) en de Tweede Wereldoorlog (1940-1945).

En dan ligt er te Aalst nog de Hoogstraat. In deze zeer oude straat, en in enkele aanpalende straatjes, steegjes, koeren en ingangen, waren door de eeuwen heen talrijke gezinnen Bombeeck gevestigd, zelfs van verschillende familietakken..! Reeds in mei 1668 werd er een **Vidua Bombeeck** genoteerd in de jaarboeken van huisgelden, die een jaarlijkse geldsom had te betalen van vijf schellingen, zes groten en zes deniers. Enkele jaren na zijn huwelijk (in 1720) stichtte hier op de Hoogstraat, naast de toen deels gesloopte stadswallen, onze stamvader **Bartholomeus ofte Martinus** met zijn huysvrouw **Maria Aldegonde D'Haene** een gezin. Nog tweehonderd jaar lang, zouden heel wat van hun nakomelingen in de voor de familie Bombeeck vertrouwde omgeving van de Hoogstraat en de Zonnestraat verblijven. Het is nu ruim zestig jaar geleden, dat onze familie Bombeeck uit de Hoogstraatwijk is verdwenen. Alles bijeengenomen, hebben ze er tenminste driehonderd jaar lang vertoefd..!

Als laatste naamgenoten vonden we in de Zonnestraat op № 66 in 1951 textielsnijdstster Yvonna Bombeeck die inpakker Raymond De Man huwde en interlockstikster Jeannine Bombeeck die met beroepsmilitair Ernest Beekman trouwde..

[22 - Over muren en torens blz. 81-91]

[12 - blz. 24]

[16 - Het Moutmolengat blz. 188-192]

[SAAB/MA/BS - Overlijdensakte no 121 dd 26.03.1849, no 131 dd 29.03.1849, no 501 dd 29.11.1898]

[SAAB/OA/RvH - Huisgeldenboek no 497 dd 02.05.1668]

[pas - dd 01.09.2001]

[Gazette van Aalst, jan. en dec. 1951]

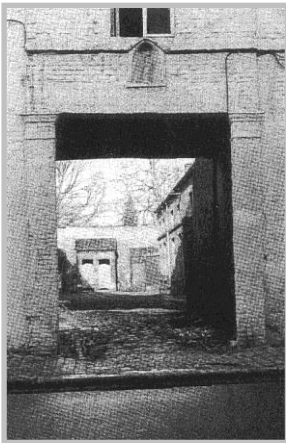
Families Bombeeck op Sompershoeck

De *Sompershoeck* (later de Hoogstraat en/of de Nazarethstraat) was al in 1444 gekasseid. In het midden van de straat bevond zich een gemetselde stenen waterput uit 1508, die in 1721, een jaar na het huwelijk van onze Aalsterse **stamvader Bartholomeus ofte Martinus**, werd *gekuischt* (= schoongemaakt) en hersteld.

Zijn oudste zoon, onze **voorvader Joannes Baptista**, woonde met zijn vrouw **Petronella Janssens** en hun kinderen al in mei 1759 op Sompershoeck, naast ene Christian Ruyssinck en de weduwe van een zekere Michel Hertogh. Een zoon van Joannes Baptista, journalier **Jacobus Joannes** (voorvader), die gehuwd was met journaliere **Maria Anna Minot**, woonde in 1780 op de Hoogstraat, omstreeks 1800 aan de nabijgelegen Houtmarkt, maar een tiental jaren later, bij zijn overlijden, weer op de Hoogstraat. Twee van zijn zonen, huidevettersgast Bartholomeus en onze voorvader **Joannes Baptista**, zouden zich eveneens op de Hoogstraat vestigen. Twee zonen van laatstgenoemde, Andreas en Bartholomeus, vestigden er zich eveneens tussen 1841 en 1847. Deze laatste woonde tussen 1849 en 1851 in de Nazarethstraat (toen het eerste gedeelte van de Hoogstraat) met zijn jonge vrouw Agnes Joanna Mathieu. Na haar overlijden, in juni 1851, vertrok hij vanhier naar Valenciennes in Noord-Frankrijk en vandaar later naar Weesp, in een kosthuis in de Nieuwstraat bij de uit Groningen afkomstige kleermaker Johan Steinhaus en diens vrouw Wilhelmina Terlien Wiggers, en **Helmond** in Nederland, waar hij hertrouwde op maandag 20 oktober 1856 (akte № 28) met de toen 23-jarige **Johanna van Empel**, dochter van Fredericus van Empel en Catharina Kluijtmans.

In het jaar 1941 woonde er in de Nazarethstraat op № 69 nog **Isabella Bombeeck** met haar echtgenoot de schoenfabrikant Michel Arijs.

17

Nog tussen de jaren 1880 en 1920 woonden er in enkele zijstraatjes van de Hoogstraat verwante families. Bijvoorbeeld: in de hiernaast afgebeelde Ingang Windmolenstraat (toen blok Borreman genoemd, naar de eigenaar zoutzieder Jan Borreman) en in de Poort Levionnois (nu Ingang Levionnois en één der laatste beluiken van Aalst). Ter plaatse huisde toen Isabella van Cuyck ¹, de vrouw van *chauffer* **Andreas Bombeeck**, met enkele van haar kinderen. Twee van hun zonen, leerbewerker Gustaaf Martin, gehuwd met herbergierster Florence Callebaut, en garentwijndersgast Willem Leopold, gehuwd met de braaister Anna de Moor, woonden tussen 1885 en 1920 afwisselend in de kleine arbeidershuisjes in het Onze-Lieve-Vrouwstraatje, Windmolenstraatje en op de Cour Callaert (= Koer Callaert ofwel Impasse Windmolenstraat no 16). Deze koer of ingang bestond uit een veertiental huisjes, hij werd in 1913 afgebroken door de kolenboer Leopold Corthals, bijgenaamd *peperkoek*, uit de Hoogstraat.

Een arbeidershuisje bezat twee plaatsjes met “koerken”. Het overgrote deel van de Aalsterse ingangen, koeren, impasses, stegen, beluiken en sloppen, onstonden in de tweede helft van de 19de eeuw. Ze kregen meestal de naam van een opvallende bewoner of de naam van de huisbaas. Zodoende heeft eenzelfde ingang soms wel drie of vier verschillende namen gehad... Ook de gezinnen verhuisden toen nogal eens. Zo woonde het gezin van Gustavus Bombeeck en Florentia Callebaut (zie blz. 211) tussen de jaren 1889 en 1896 op liefst twaalf verschillende adressen: in de Brabantstraat (6), Scherrestraat (1), Vrouwestraat (1), Koer Callaert (2) en in de Erembodegemstraat (2). Tijdens de Eerste Wereldoorlog woonde huishoudster en weduwe Florentia Bombeeck-Callebaut in een van de *zeven huizekens* aan de Ledebaan. Anno 1927 woonde ze nog aan de Geraardsbergsestraat in de koer Van Wynendaele № 4. In deze Koer of Ingang Van Wynendaele woonde in 1935 op № 2 het gezin van kaaiwerker Gaston Bombeeck en diens echtgenote Francisca De Mol, maar in 1937 woonden ze al Langestraat № 10.

¹ Volgens Mevrouw Marie-Antoinette Vlasschaert, *Esplanadeplein 9 te Aalst*, bezat haar overgrootmoeder Isabella van Cuyck een ‘scherpe kin’.

[SAAB/OA/RvH - no 584 04-1723, 588 05-1724, 597 04-1725]

[SAAB/OA/WP - Aalst no 1404 f 238v/241v dd 07.05.1759]

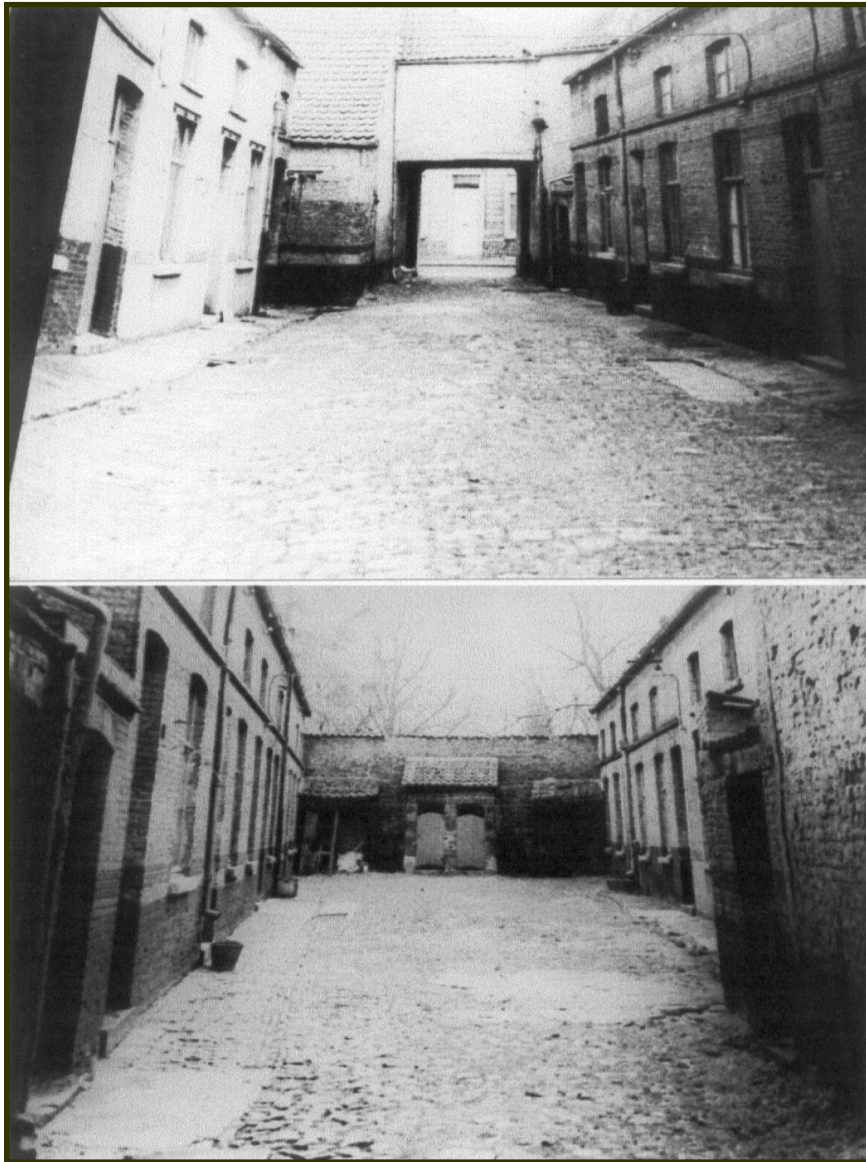
[02 – blz. 4, 10, 16 en 23]

[12 - Koeren en Ingangen blz. 190-191]

[SAAB/MA/Br - Anno 1867-1890 en 1890-1900 dl 1 t/m 14]

[pas - dd 01.09.2001]

18

Hierboven zien we de van oudsher in Aalst bekende ingang in het oude Windmolenstraatje, of de “Koer” of “Blok Borreman” omstreeks 1960, eertijds gelegen tussen de Hoogstraat en de Zonnestraat. Deze doodlopende steeg, met een aslengte van 30 meter, begon Windmolenstraatje nummer 35. In 1846 werden de zeven huisjes met de ingang gebouwd. In mei 1974 werden de huisjes onbewoonbaar verklaard en vervolgens werden ze in oktober 1976 samen met de ingang gesloopt, ondanks dat het een zogeheten “klassiek beluik” betrof. In 1692 werd het Windmolenstraatje *het stratien leydende op het plain van den wintmoelen*, in 1755 *het Meulestratien* en in 1758 *het Moelenstraetjen* genoemd.

In vroegere jaren (al omstreeks 1400) werd deze ganse omgeving als de **Stompaertshouc** aangeduid en het Windmolenstraatje als ‘*..in den Stompaertshouc, het straetkine daer men gaet ter vesten waert...*’ of als ‘*..het straetken in de hoochstraete, loopende naer den blauwen torre...*’. Ter plaatse werd in 1594 op de Molenberg *eenen koornwintmeulen* opgericht door de ‘gemeente’. Vlak daarna kwam deze houten staakwindkorenmolen echter al in eigendom bij de *Grave van Vlaenderen*. Adriaen Schellinck was de eerste pachter, voor één termijn van drie achtereenvolgende jaren.

Jaren later, in de 18de eeuw, zou een zoon van **Bernardus Bombeeck fs Gillis** en **Margareta Coen, Arnoldus Bombeeck**, getrouwd met **Margareta Vander Speeten**, als windmolenpachter deze houten staakwindmolen op ‘*het pleyen van den Meulenbergh aen stadts veste jeghens den blauwen thorren*’ enkele pachttermijnen draaiende houden.

[12 - Koeren en Ingangen blz. 191 en 365]

[16 - Windmolenstraat blz. 211-214]

[pas - dd 14.07.2000]

Op het einde van de 18de eeuw geraakte de benaming van Sompershoeck voor altijd in de vergetelheid. Ten jare 1866 lagen hier nog de *Impasse Callebaut* en de *Impasse Bethune of 't Convent*. Tegenover het Windmolenstraatje, bestond in 1920 nog de uitgang van het voormalig Theresianenklooster, met panthof en kloosterkerkhof, hetwelk van 1632 tot 1783 in de Pontstraat gevestigd was. In dit panthof werden in die tijd verscheidene kinderen van onze families Bombeeck begraven oftewel *..in den hof gesoncken...*

Bekende naam voerende hoven en erven op Sompershoeck waren: *..Eenen Lochtinck, gheleghen in de Hoochstraete achter de stal gheheeten de Scheere; den Swarten Hoop (1528); Sint Jooris (1539); het Fonteyntje (1673); het Dambert (1771-1792); het klyn Parys (1846) en het Haren Nestje (1860)...*

Wellicht zullen heel wat van onze familieleden – in hun tijd – op voornoemde erven hebben vertoefd.

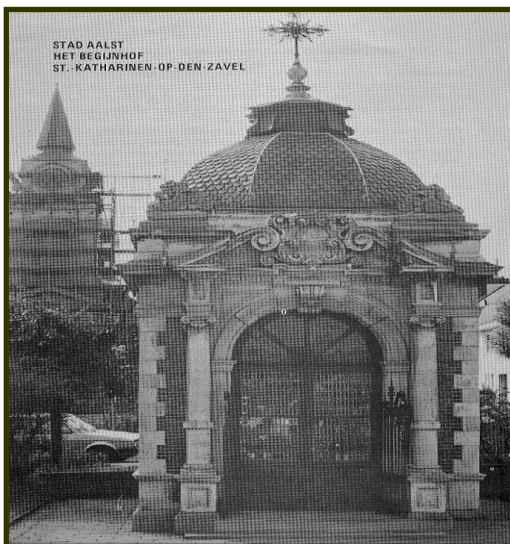
Het textielstadje Aalst

Evenals in andere Vlaamse steden was de lakennijverheid te Aalst de basis van de middeleeuwse economie. Reeds in 1241 was er al sprake van een lakenhalle. Laken, afkomstig uit het LVA, staat al te Napels vermeld in een inventaris uit 1295. In het begin van de 14de eeuw bereikten de goede Aalsterse producten Italië via de “Brabandse” handel. Door bemiddeling van haar agent te Brussel, kocht de maatschappij van Del Bene uit Florentië laken te Aalst. Tussen 1318 en 1322 verkochten die het laken aan ene de Bardi en een zekere Angeletti, om het weefsel op de markt van Salerno te koop te stellen.

Geen wonder dat de Aalsterse schepenen ten jare 1464 de nering van de *‘draperie, weverie, volderie, droechscheerders ende varwers’*, dé koopmanschap noemden, waarbij het grootste deel van de Aalsterse ingezetenen betrokken waren. Zogenaamde lakenramen stonden in 1400 al opgesteld aan de Kapellestraat, in de Pontstraat *‘achter 't bagijnhof’* en natuurlijk op de ons bekende *Sompershoecke*. Het Aalsterse begijnhof Sint-Katharinen-Op-Den-Zavel (zie de afbeelding hieronder) situeert zich ten zuidoosten van de oudste stadskern op de Oude Vismarkt, tussen de Pontstraat en een bocht van de sinds 1962 gedempte Oude Dender, waar vroeger het gevefd laken op lakenramen werd gedroogd.

Het Volderstraatje met armtierige huisjes liep uit op de Dender, daar werd het ruwe laken in kuipen met volaarde bewerkt om het dicht te maken en soepelheid te geven. In 1506 was de draperie echter voor het grootste deel *ondercommen* en daarna werd het laken stilaan vervangen door lijnwaad. Het waren daarna de wol- en lijnwaadwevers, die er toen de belangrijkste nering hadden; de zogenaamde “draperij”. Het Volderstraatje liep van de Pontstraat naar de Oude Dender. Het werd in december 1900 met een traliehek van de rivier afgesloten: een twintigtal jaren daarvoor verbleven er nog twee onzer (arme) Aalsterse families.

Sint-Antoniuskapel op het begijnhof.

Onder het Oostenrijks bewind vonden veel inwoners werk in de katoenspinnerij en met de vervaardiging van breikatoen, in die tijd, volgens de geschiedschrijvers Frans De Potter en Jan Broeckart, een uniek stukje Aalsterse specialiteit. Alreeds in 1802 beschikte het stadje over een breigoedfabriek (met Amerikaans katoen) en een zogeheten sitsfabriek (met Indische en Nederlandse basisstoffen).

Begin 1810 telde de stad 90 handelaars in katoen, 22 spinners en zowat evenveel wevers en katoendrukkers.

Het economisch leven verbeterde slechts even onder het “Hollandsche Bewind”, mede door toedoen van belangrijke werken in en rondom de rivier de Dender (1818-1824).

Gentse katoenbewerders voor hun stamcafé.

[VVAK - Fritz Courteaux]

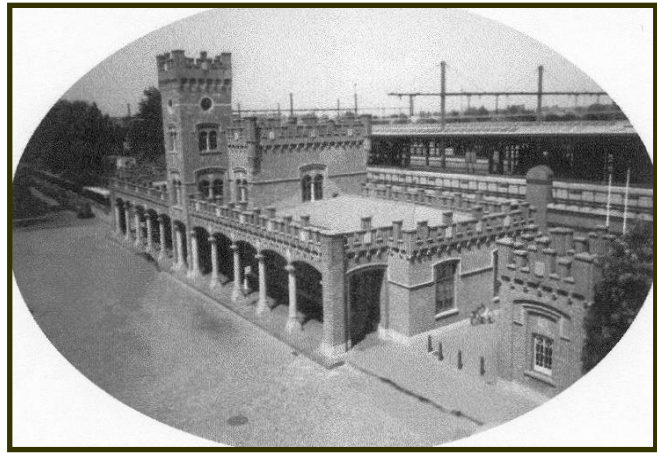
[16 - De Hoogstraat blz. 216-217 en De Volderstraat blz. 231-232]

[14 - Aalst, een oud textiel-centrum blz. 197-198 jaar 1979]

Arm Vlaanderen

Hoewel de machinale textielnijverheid te Aalst reeds rond 1773 was gestart, door toedoen van de heren Devillers en Lignot, beiden uit Charleroi, kwam de industrialisatie pas goed op gang vanaf 1855/1856, ná de bouw van het treinstation (zie de afbeelding hieronder uit 1998), het aanleggen van spoorwegverbindingen met de hoofdplaatsen Dendermonde, Ninove, Brussel en Gent, en het voltooiën van de Denderkanalisatie.

Al vanaf ca. 1802 was Aalst, naast Gent, een belangrijk centrum van de katoenindustrie en dan met name de katoenbewerking: spinnen, weven, bleken, verven en het bedrukken van katoen. Het industriestadje Aalst groeide... met olieslagerijen, zeep- en zoutziederijen, tabaksfabrieken, leerlooierijen, brouwerijen, stokerijen én vooral garen- en katoenfabrieken. De belangrijkste ambachtelijke beroepen telden in het jaar 1830 niet minder dan 70 schoenmakers, 54 leerbewerkers, 47 kleermakers en 45 (brood-) bakkers. In die tijd van hoge schoorstenen en stoommachines, stelden fabrieken van katoenstoffen honderden arbeiders tewerk. Doch toen kwam door de invoer van goedkope machinale Engelse producten het keerpunt, waarop niemand had gerekend. Het verval van de Vlaamse linnennijverheid, met als gevolg gehalveerde daglonen, en de voedselcrisis van 1845, dompelde vele Vlaamse gezinnen jarenlang in de diepste armoede en ellende, zo ook verscheidene van onze Aalsterse **families Bombeeck**. Om in hun woonplaats te kunnen overleven, dienden ze meermaals aan te kloppen bij het “Armbureel” oftewel het ‘*Bureel van Weldadigheid*’, dat toentertijd aan de Houtmarkt was gevestigd.

20

Anno 1907 in Aalst en Helmond

In december 1839 werd te Aalst de latere priester Adolf Daens geboren. Rond 1893 richtte Daens met zijn broer Pieter de Christene Volkspartij op. De partij en Daens zelf, werden heftig bestreden door de conservatieven en door de geestelijkheid. Adolf, de voornaamste leider van de Volkspartij, werd in 1898 door de bisschop van Gent gesommeerd de politiek te verlaten. Adolf Daens weigerde en werd geschorst. Adolfs broer Pieter, die drukker/uitgever in de Molenstraat en daarbij nog volksjournalist was, gaf twee weekbladen voor Aalst en omstreken uit *De Werkman* en *Het Land Van Aelst*.

Later woonde Pieter op de Werf. Hier stroomde vroeger de Oude Dender. De overzijde van de straat vormde toen een eiland, in de volksmond “het eiland Chipka” genoemd. Op Chipka, aan de Saskaai, lag het lokaal van *Hand Aan Hand*, een arbeiderspartij, waar Andreas Van der Meirsch lokaalhouder was. Andreas was lange tijd bevriend met Pieter Daens. Begin 1883 was hij te Aalst gehuwd met ons familielid **Maria Amelia Bombeeck** (nakomelingen van hen werden later in België en ver daarbuiten bekend als orgelbouwer, componist, dirigent, violist en musicus).

† Priester Adolf Daens overleed te Aalst in juni 1907 op 67-jarige leeftijd. In datzelfde jaar, maar dan te Helmond, overleed ook voorvader **Gregorius Bombeeck**, toen 79 jaar oud en al tien jaar weduwnaar van de Helmondse timmermansdochter **Johanna Elisabeth Scheepers**. Volgens zijn bidprentje stierf hij ‘*van krachten uitgeput, in een gelukkigen ouderdom en op gevorderde leeftijd, gekomen tot de volheid der dagen*’. De bus ofwel kas van de *Helmondsche katoendrukkersvereniging* droeg de kosten van de lijkwagen. In een Helmondse notarisakte uit 1908 staat beschreven dat Elisabeth Gertruda Bombeeck (tante Trui), een dochter van Gregorius, voor haar vader nog 60 cent had betaald, zijnde zes maanden achterstallige contributie aan “de lijkwagen der drukkers”. Tante Trui en ook haar zus tante Sophia (zie foto hiernaast, op de fiets met Emerencia Bombeeck, dochtertje van haar jongste broer Henri) schreven steevast hun familienaam zonder de fameuze zevende letter c.

[SAAB/MA/BS - huwelijksakte no 18 dd 31.01.1883]

[GAHM/RANB - Helmondse Notariële Archieven, repertoire no 36 dd 21.02.1908]

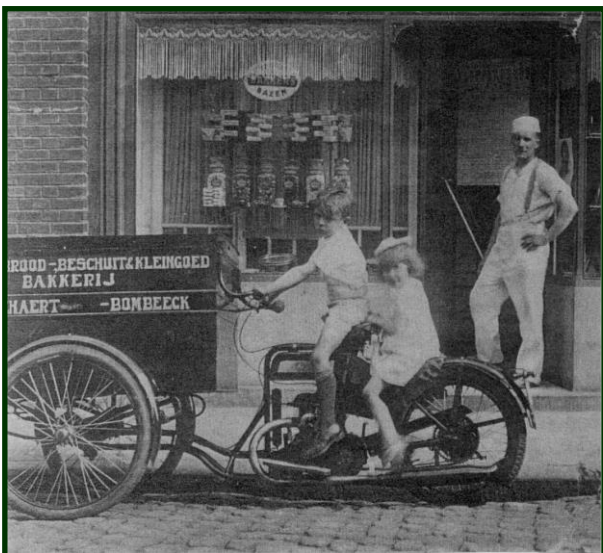
[pas - 1998]

Cholera in Aalst en Helmond en enkele opmerkelijke overeenkomsten

De cholera woedde in Europa voor de eerste maal in 1830. De ziekte was afkomstig uit Indië (Ganges-Delta) en toen nog volslagen onbekend. In april 1832 brak de cholera-morbus uit in Londen en Parijs. De ziekte breidde zich snel uit in Frankrijk en bereikte al eind april 1832 de Belgische grens. Gent werd al in 1832, in 1846 en in 1847 door de cholera getroffen. Begin 1849 brak de cholera voor de eerste maal uit in Aalst, met voor onze familie rampzalige gevolgen. Onder onze Aalsterse families vielen in de periode maart t/m juli 1849 † • **zeventien slachtoffers...** In augustus-oktober verspreidde de ziekte zich ook naar de omliggende gemeenten. In de stad Aalst zelf, vielen 357 doden. De periode van *arm Vlaanderen* was toen al begonnen, met het verval van de textielnijverheid, de aardappelcrisis van 1845-1849 en de mislukte graan- en roggeoogst van 1846, waardoor de weerbaarheid van de bevolking ondermijnd werd. Velen stierven thuis aan longontsteking, scheurbuik, bloedarmoede, tyfus en waterzucht. Deze arme arbeiders, tewerkgesteld in ongezonde werkplaatsen en woonachtig in vochtige beluiken, werden daardoor de eerste slachtoffers van de besmettelijke ziekten.

De Aalsterse fabrieksarbeiders hadden vanaf 1845 allen een werkboekje, maar voorts werkten zij in onwaardige toestanden en was de voeding en hygiëne onbehoorlijk. In 1846 telde de stad Aalst maar liefst 6.075 behoeftigen onder de 17.224-koppige bevolking. In de afgelopen vijf jaar was er nog volop werk geweest. Toen verdienden de katoendrukkers van *indiene* (= fijn Oost-Indisch katoen) en plaatsnijders van *sits* (= gebeitst katoen), respectievelijk 2 en 4 frank per dag, voor gemiddeld 12 uren werk, wevers en landarbeiders moesten het toen stellen met 65 centiemen. In 1846 was de economische situatie totaal verslechterd en vertrokken er honderden arbeiders naar Lille (= Rijsel in Noord-Frankrijk) om daar emplooi te vinden. Ongeveer vijftien jaar later was deze Vlaamse arbeiderskolonie in Lille en de dorpen La Madeleine en Marquette aangegroeid tot ongeveer veertigduizend personen. Ook in de jaren daarna werd de stad niets bespaard: in december 1850 en daarna in augustus 1854 brak er opnieuw cholera uit..! In augustus van het jaar 1854 werden aan het Windmolenstraatje 32 loten grond verkocht op het Windmolenveld, samen 18,18 are groot. Een maand later stierven in dat oude straatje, waar eeuwenlang families Bombeeck huisden, en zelfs nu nog altijd bloedverwanten ¹ van ons wonen, alleen al een tiental personen aan de cholera-epidemie. Onze voorouders, **Gregorius** (in 1846) en broer **Bartholomeus** (in 1851) waren toen reeds lang uit Aalst, via verschillende plaatsen in Noord-Frankrijk en België, naar Nederland vertrokken. Katoendrukkersgast **Gregorius Bombeeck** woonde in 1847 in Frankrijk en werd als afwezig aangeduid bij de militieloting op 25 februari 1847 (op 11.12.1852 werd hij definitief van militieplicht vrijgesteld). **Bartholomeus Bombeeck**, eveneens katoendrukker, verbleef na 1851 onder meer te Valenciennes in Noord-Frankrijk en te Weesp in **Helmond** in Nederland.

Opmerkelijk waren de overeenkomsten tussen de plaatsen Aalst en Helmond én de woon- en verblijfplaatsen aldaar van onze oude families. **Aalst en Helmond** waren twee textielstadjes, waar van oudsher linnen- en katoendrukkerijen gevestigd waren. De stadjes werden bijna gelijktijdig getroffen door enkele cholera-epidemieën. Onze families vestigde zich, zowel te Aalst als te Helmond op zogenaamde 'hooggelegen gronden'. Te Aalst op de Hoogstraat en te Helmond aan de *Hoogeindschestraat* (= het Hoogeind of *den Oliemeulen*). Zowel op *Sompershoeck* als op de oude Oliemolen stonden sinds mensenheugenis molens, respectievelijk (grafelijke) houten staakwindkorenmolens en oliemolens en/of pelmolens van de toenmalige 'Heeren van Helmond' (zie hiervoor en hierna).

¹ Sinds 1923 was aan het Windmolenstraatje de bakkerij annex winkel **G. Vlasschaert-Bombeeck** gevestigd, vanaf 1930 of 1931 op № 14. In 1960 werd de bakkerij overgenomen door zoon Herman Vlasschaert. Hij is een zoon van bakker **Gustaaf Vlasschaert** en zijn vrouw **Alicia**, dochter van garentwijnder **Willem Leopoldus Bombeeck** en braaister **Anna de Moor**.

[Strijpens H. - Aalst. Artsen, het hospitaal, de gemeenschap en het medicaliseringsproces in België 1242-1940 A 1997]

[SAAB/MA - Stadsverslag Aalst 1854 blz. 28]

[DBAE/Bw - dd 24.02.1998]

[02 - blz. 2-7]

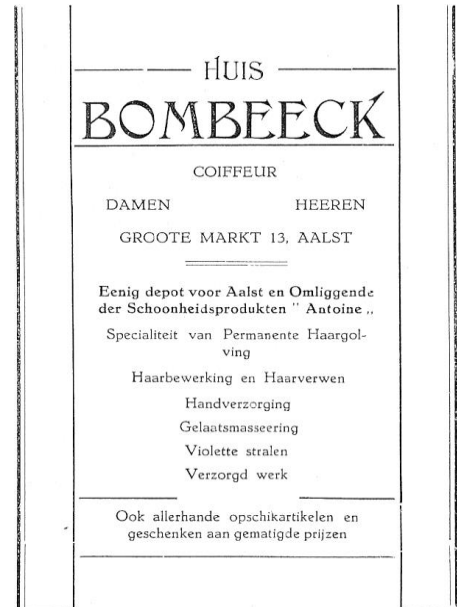
[Bw en foto - H. Vlasschaert dd 28.02.1999]

*Voor de winkel deur staat bakker Gustaaf Vlasschaert
(°A 06.12.1898 - † A 12.01.1952).*

Families Bombeeck te Aalst in 1935

In 1830 waren er te Aalst elf gehuwde echtparen **Bombeeck** en 2 echtparen **Bombeke** gevestigd en voorts nog zeven alleenstaande naamgenoten. Honderdvijf jaar later, in 1935, stonden er "47 personen Bombeeck" en "1 persoon Bombeke" als hoofdbewoners geregistreerd:

ACHIEL BOMBEECK -verwer- St. Gudalastraat № 1
 ADRIAAN B. -schoenmaker- Moutstraat № 4
 ALFRED B. -stoker- Bergekouter № 8
 ANDREAS B. -bediende- Gentssesteenweg № 154/1
 ANTOON B. -schoenfabrikant- St. Jorisstraat № 37
 AUGUST B. -haarkapper- *Huis Bombeeck - Groote Markt № 13* >
 CAMIEL B. -handelaar- Geeraardsbergsestraat № 224
 CAMIEL B. -vellenbewerker- Koolstraat № 73
 CAMIEL B. -werkman- Nieuwe Petrus Van Nuffelstraat № 2
 EMIEL B. -schrijnwerker- Nieuwbeekstraat № 34
 EMMANUEL B. -schoenmaker- Bauwensplaats № 10
 FRANS B. -schoenfabrikant- Capucienelaan № 86
 FRANS B. -leurder- Gust. Papestraat № 17
 FRANS B. -bediende- St. Annalaan № 90
 FRANS B. -katoenbewerker- St. Gudalastraat № 53
 FRANS B. -bediende- Zavelbaan № 53
 FRANS BOMBEKE -bobijnder- St. Job № 5
 GASTON BOMBEECK -kaaiwerker- Ingang Wijnendaele № 2
 GUSTAAF B. (Gustave) -zijdebewerker- St. Job № 39
 HENRI B. -viscosewerker- Binnenstraatje № 15
 JACQUES B. -zonder beroep- Geeraardsbergsestraat № 98
 JACQUES B. (Jacobus) -handelaar- Nieuwbeekstraat № 26
 JAN B. (Joannes Baptista) -zonder beroep- Binnenstraatje № 21
 JOZEF B. -vishandelaar- De Keyserstraat № 10
 JOZEF B. -meestergast- Korte Sint-Janstraat № 17
 JOZEF B. -katoenbewerker- O.L. Vrouwplein, Barak № 5
 KAREL B. -spinner- St. Job № 41
 KAREL B. -herbergier- St. Job № 95
 LEO B. -herbergier- Geeraardsbergsestraat № 62
 LEOPOLD B. -vellenbewerker- O.L. Vrouwplein, Barak № 51
 LIVINUS B. -zijdebewerker- St. Job № 46
 LOUIS B. -schoenmaker- Brusselsestraat № 63
 LOUIS B. (Ludovicus) -herbergier/schoenmaker- Peperstraat № 2

22

< MARIA B. (Veronique) -breister- Windmolenstraat № 14
 MARTINUS B. -weduwe- (zonder beroep) Ingang Wijnendaele № 4
 ODILON B. -werkman- Groenstraat № 23
 PETRUS B. -herbergier- F. De Hertstraat № 90
 PHILEMON B. -magazijnier- Koophandelsstraat № 16
 POLIDOR B. -zijdebewerker- Geeraardsbergsestraat № 152
 POLIDOR B. -elektriker- Wellekensstraat № 66
 PROSPER B. -katoenbewerker- Klein Begijnhof № 4
 RENE B. -meestergast- Oude Dendermondsesteenweg № 136
 RENE B. -meestergast- Vooruitzichtstraat № 21
 ROMAIN B. -spoorwerker- Grotstraat № 1
 THEOFIEL B. -schoenmaker- St. Jorisstraat № 19/1
 VALEER B. -werkman- Geeraardsbergsestraat № 224/12
 VICTOR B. -kaaiwerker- Guido Gezellestraat № 47
 WILLEM B. -stofverwer- Ingang De Blicke № 4

[Adresboek der Stad Aalst 1935, door J. Van Nuffel-De Gendt, uitgeverij, A 1936]
 [pas - 1998-2000]